

MEI 2011 #3

KOMPAS

NIEUWSBRIEF OVER EEN INTEGRAAL
BESTUURLIJK INTERVENTIEPROJECT

In deze editie

- 'We zien het als morele plicht om voor onze werknemers te zorgen'
- Controles Kompas nog steeds hard nodig
- Kompas krijgt landelijke navolging
- 'We zitten een keer aan de voorkant en dat is prettig'
- Wat is Kompas?
- Planning

Voorwoord

Onze aanpak rond Kompas krijgt landelijke navolging. Daar ben ik blij mee. Minister Kamp heeft dit in een brief aan de Tweede Kamer aangekondigd. Het betekent weer een belangrijke stap op weg naar een betere situatie rond in ons land werkzame migranten uit andere Europese landen. Landelijk kunnen we problemen in een vroegtijdig stadium aanpakken. Eén van de door Kamp aangekondigde maatregelen is het maken van afspraken met wooncorporaties over het beschikbaar stellen van woonruimte voor tijdelijke werknemers. Een belangrijk gegeven. Wie wil niet een goed dak boven zijn hoofd? Bij Germaco nemen ze daar alvast een voorschot op. In deze nieuwsbrief is te lezen hoe bij dit bedrijf in Bovenkarspel de huisvesting voor arbeidsmigranten is geregeld.

Jan Baas, burgemeester van gemeente Enkhuizen.
Voorzitter projectgroep Handhaving binnen project Kompas.

Al met al zijn we met Kompas op de goede weg. Dat bewijzen ook de uitkomsten van recente controles. We komen nog regelmatig misstanden tegen en pakken die hard aan. Het zijn allemaal zaken die veel energie vragen van deelnemers aan Kompas. Partners die elkaar goed weten te vinden en keihard werken aan oplossingen. De integrale ketenaanpak werpt vruchten af. Dat is mooi om te zien. Eén van die partners is de Belastingdienst. Projectleider Ruud Tijm vertelt in deze nieuwsbrief meer over hun bijdrage aan Kompas. Ik ben blij te kunnen melden dat de Projectgroep Handhaving goed werk verricht. Wij hebben al veel misverstanden aan het licht gebracht, die ons een goed beeld geven van de huisvestingssituatie van de Oost-Europese arbeidsmigranten. Samen met de Belastingdienst hebben we aan veel ongewenste situaties een einde gemaakt.

Tot slot wil ik nog benadrukken dat wat mij betreft de steeds groter wordende samenwerking van allerlei instanties om vanuit hun eigen disciplines hun bijdrage te leveren in de integrale aanpak centraal staat binnen Kompas. Hoe breder de huidige problematiek bekeken en belicht wordt, des te effectiever zijn de te behalen resultaten. Op deze manier moeten we proberen een einde te maken aan de uitbuiting van onze Oost-Europese arbeidsmigranten.

Nieuwe huisvesting arbeidsmigranten bij Germaco:

'We zien het als morele plicht om voor onze werknemers te zorgen'

'Trots? Ach, wat is trots, maar ik ben wel heel blij met deze huisvesting. Ik zie het als een pré voor onze medewerkers. Op deze manier proberen we hen meer te binden aan ons bedrijf.'
Mededirecteur Cees de Wit van Germaco laat graag het nieuwe onderkomen voor zijn arbeidsmigranten zien.

Compleet met ruime tweepersoonskamers, gemeenschappelijke ruimtes, zwembad, sauna en krachthonk. Allemaal pal naast deze onderneming in Stede Broec. En juist in een tijd dat er volgens minister Kamp sprake moet zijn van scheiding van baan en bed. De Wit ziet dat niet zo zitten: 'we hebben gekozen voor de meest logische oplossing. Je moet de arbeidsmigranten niet in het dorp laten wonen. Doordat ze bij ons bedrijf wonen is er sociale controle (er is al tien jaar niet meer ingebroken bij Germaco) en er is hier vertier zat. Als het aan De Wit ligt komt Kamp eens langs. 'Hij is van harte welkom. Dan kan hij zelf zien en horen wat hier speelt en wat onze medewerkers er van vinden.'

De Wit voelt zich overigens wel aangesproken door de discussie over de rol van werkgevers bij huisvesting van arbeidsmigranten. 'Ik zie het als een morele plicht om voor onze werknemers te zorgen. Maar ik vind wel dat we soms te veel redeneren vanuit Nederlandse denkbeelden. Ik weet uit eigen ervaring (De Wit komt regelmatig in Polen, voor zaken of bruiloften van medewerkers. 'Persoonlijk contact is heel belangrijk voor Polen) dat Polen andere opvattingen over wonen hebben. Huisvesting heeft daar een lagere prioriteit. Het hebben van een auto en een partner staat hoger op de lijst. Maar goed, ik weet van onze buitenlandse werknemers dat zij hun woon- en leefruimte hierbij het bedrijf groot genoeg vinden. Ter informatie: bij Germaco is dat twaalf vierkante meter gebruiksoppervlakte, exclusief gemeenschappelijke ruimtes, per werknemer. Dit past ruim bij de modelbouwverordening.

De net geopende huisvesting voor arbeidsmigranten, pal vóór Germaco

De eerste in Nederland

Naast een stevige band met tulpen ('ik zit er al zo'n beetje mijn hele leven in') heeft De Wit ook een sterke relatie met arbeidsmigranten. Dat begon al in 1998. Toen werden de eerste Sudeten-Polen (met een dubbel paspoort) aangetrokken. Rond 2004 volgden meer buitenlandse werknemers, vooral Polen, die bij Germaco aan de slag gingen op basis van seizoensvergunningen. Al eerder resulteerde dit in een eerste huisvesting voor deze medewerkers. 'Toentertijd waren we de eerste in Nederland die daar mee kwamen,' herinnert De Wit zich. En nog steeds zijn veel Polen actief bij Germaco. Over het algemeen doen ze dat een aantal maanden per jaar. Hun credo: veel uren maken (zestig uur per week, verdeeld over zes dagen is geen uitzondering en mag binnen de CAO) en daarna weer terug naar Polen. Een uitzondering vormt Katharina Wozniak.

Zij wil zich graag permanent vestigen in Nederland. Haar werk bij Germaco, waar ze sinds 11 januari dit jaar actief is als bloemlegger, ziet ze als 'tussenstop' in haar carrière. De 21-jarige Wozniak heeft in Polen net een technische hotelopleiding achter de rug. In deze branche wil ze graag in Nederland verder. Liefst via studie en/of werk. 'Ik ben van Nederland gaan houden en zie hier voor mezelf een toekomst in de hotel- en recreatieve sector. Zij waardeert de sfeer ('we gaan collegiaal met elkaar om') én faciliteiten bij Germaco ('vanavond ga ik nog even de sauna in en zwemmen'). De Wit hoort het met een glimlach aan. 'Het is hard werken bij ons, maar de mensen hebben het naar de zin. En daar gaat het om'. Als uitsmijter ziet De Wit een duidelijke rol voor gemeenten. 'Die moeten meer van dit soort voorzieningen rond huisvesting faciliteren.'

In de 'verkaveling' rond Bovenkarspel (gemeente Stede Broec) zit Germaco. Vanaf de start in 1988 is dit bloembollenbedrijf gevestigd aan de Geerling. Het is een familieonderneming dat wordt geleid door de broers (Ger)ard, (Ma)rc en (Co)rnelis de Wit. Germaco zet jaarlijks zeventig miljoen tulpen om. Deze gaan vooral naar Engeland en de Verenigde Staten. Het bedrijf telt 52 FTE. Tijdens het seizoen is het een stuk drukker. Dan zijn er zo'n 120 werknemers actief. Driekwart daarvan is arbeidsmigrant. Los van enkele Portugezen en een Irakees gaat het om Polen.

Katharina Wozniak, één van de vele, jeugdige Poolse medewerkers bij Germaco

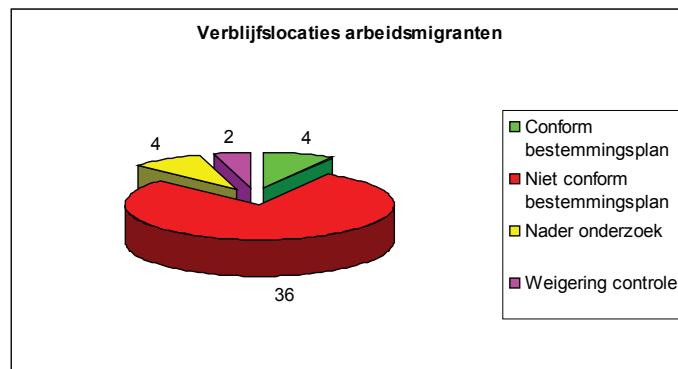
www.germaco.nl

Plaats aan 52 medewerkers

De twee panden voor arbeidsmigranten bij Germaco bieden in totaal plaats aan 52 medewerkers. Het uit 2002 daterende gebouw kan 22 personen huisvesten, terwijl in het nieuwere onderkomen dertig werknemers terecht kunnen. De nieuwe huisvesting voor arbeidsmigranten bij Germaco past binnen het april dit jaar vastgestelde bestemmingsplan 'Landelijk gebied 2010' binnen Stede Broec. Daarmee is deze gemeente de enige die binnen haar bestemmingsplan de mogelijkheid heeft opgenomen om buitenlandse werknemers bij het eigen bedrijf te huisvesten.

Controles Kompas nog steeds hard nodig

Het werk van Kompas blijft hard nodig. Dat blijkt uit resultaten van recente controles van het interventieteam. Dit gezelschap treft nog regelmatig misstanden aan. Variërend van te veel arbeidsmigranten in gezinswoningen (soms wel twaalf mensen), slechte hygiëne, huisvesting die niet past binnen het bestemmingsplan (zie de grafiek) tot onvoldoende registratie in de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA).

Inmiddels zijn vanaf de start van de controles (medio september 2010) tot april dit jaar 46 verblijfslocaties van arbeidsmigranten bezocht en gecontroleerd. Dit gebeurde tijdens 21 controleavonden. 36 locaties voldeden zeker niet aan de geldende voorschriften.

Kompas krijgt landelijk navolging

'Ik ben blij dat onze aanpak rond Kompas als landelijk voorbeeld gaat dienen. Onze ervaringen worden omgezet in structureel nationaal beleid. Theo van Eijk, voorzitter van de Stuurgroep Project Kompas, is in zijn nopjes met de uitkomsten van de brief die minister Kamp (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) vorige maand naar de Tweede Kamer stuurde.

Het is een 'stevig' schrijven waarin tal van maatregelen worden aangekondigd. Allemaal bedoeld om de zaken rond de werk- en woonsituatie van arbeidsmigranten aan te pakken. Zo worden werkgevers, die een te hoog percentage van het loon inhouden voor kosten voor bijvoorbeeld huisvesting of vervoer, beboet. Ook pakken Nederland en Polen gezamenlijk malafide uitzendbureaus aan. Er komt in Nederland mogelijk weer een registratieplicht voor uitzendbureaus, met boetes op niet-naleving. Verder worden corporaties aangespoord tot het beschikbaar stellen van woonruimte voor tijdelijke werknemers. Kompas gaat in gesprek met uitzendbureaus over het aanbieden van alternatieve woonruimte. Van Eijk: 'we willen samen tot oplossingen komen. Het aanbieden van woonruimte is weliswaar geen gemeentelijke taak, maar we kunnen wel een rol spelen. Gewoon door met verantwoordelijke partners om tafel te gaan.'

Goede banen

De maatregelen moeten leiden tot betere registratie, zowel van de verblijfslocaties bij BWT als van mensen in het GBA. Het tegengaan van uitbuiting, aanpak van malafide uitzendbureaus, betere huisvesting en terugkeer naar het eigen land zodra arbeidsmigranten niet werken wordt tevens een aandachtspunt. Maar vooral is het de insteek dat de aanwezigheid en het vertrek van arbeidsmigranten in Nederland in goede banen wordt geleid. Arbeidsmigranten weten straks beter wat hun rechten en plichten zijn, registreren zich sneller in hun woonplaats en er komt meer huisvesting voor arbeidsmigranten. Door de rolverdeling tussen uitzendbranche en woningcorporaties wordt inhoud gegeven aan de scheiding van baan en bed. Tot tevredenheid van Theo van Eijk: 'het sluit aan bij ons doel met Kompas: huisvesting van arbeidsmigranten die past binnen wettelijke kaders. Zij hebben recht op humane huisvesting.'

De brief van minister Kamp aan de Tweede Kamer is te vinden op: www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/04/14/maatregelen-arbeidsmigratie-uit-midden-en-oost-europa.html.

Belastingdienst vaste partner bij controles Kompas:

‘We zitten een keer aan de voorkant en dat is prettig’

‘Voor ons is Kompas heel zinnig. We kunnen mensen in eerste lijn aanspreken, in plaats van achteraf tijdens bijvoorbeeld een verkeerscontrole. En dat is heel prettig,’ stelt Ruud Tijm, landelijke projectleider auto van de Belastingdienst. Deze instelling is sinds eind vorig jaar aangehaakt bij Kompas. ‘We hebben al heel wat mensen informatie over het rechtmatig voeren van buitenlands gekentekende voertuigen in Nederland kunnen geven. Het sluit allemaal mooi aan bij onze slogan ‘leuker kunnen we het niet maken, wel gemakkelijker.’

Vorig jaar kwam de Belastingdienst in contact met Kompas. ‘We hebben gekeken wat we voor elkaar kunnen betekenen. Dat heeft er in geresulteerd dat we sinds oktober 2010 meedraaien met de controles door het interventieteam,’ zegt Tijm. Bij deze controles is de Belastingdienst op de achtergrond aanwezig. Terwijl het interventieteam in een pand aan de slag is, concentreert een belastingmedewerker zich buiten op de aangetroffen auto’s met buitenlands kenteken. Worden die aangetroffen, dan informeert de medewerker van de Belastingdienst de buitenlandse inwoner over wat hij/zij kan gaan doen. Dan kan het bijvoorbeeld gaan om de auto in Nederland te registreren en daarmee ook wegenbelasting te betalen. Er is in sommige gevallen vrijstelling mogelijk voor de verschuldigde belasting personenauto’s en motorrijwielen (BPM). Optie kan ook zijn om het voertuig in land van herkomst te verkopen en in Nederland een auto aan te schaffen. ‘We vragen aan inwoners of ze een auto op naam hebben en of ze een gesprek willen met ‘de automan’ van de Belastingdienst,’ legt Tijm uit. Kortom, het is een ‘informerende’ aanpak van de Belastingdienst en gericht op gedragsverandering.

Duidelijk effect

De inzet van de Belastingdienst bij Kompas heeft in korte tijd al duidelijk effect. Inmiddels hebben tien Poolse autobezitters hun voertuig in hun vaderland verkocht en daarvoor in de plaats in Nederland een nieuw exemplaar aangeschaft. Daarover wordt dan wegenbelasting betaald. En dat levert de fiscus zo’n €10.000 per jaar op. Maar Tijm is vooral tevreden over het gezamenlijk optrekken binnen Kompas. ‘We zijn heel zinnig bezig en spreken mensen in eerste lijn aan, op de plek waar ze verblijven. Al met al is het een prima insteek om aan de voorzijde iets te doen, in plaats van ‘achteraf’ via de bestraffende kant.’ Met een knipoog: ‘het sluit allemaal mooi aan bij onze slogan ‘leuker kunnen we het niet maken, wel gemakkelijker.’

Meer informatie

In de brochure werk en inkomen van het ministerie van Sociale Zaken heeft de Belastingdienst een stuk tekst over het “buitenlandse kenteken” toegevoegd. Deze brochure wordt beschikbaar gesteld bij de afgiftebalies sofinummer van belastingdienstkantoren en bij gemeenten, denk aan inschrijving in de gemeentelijke basisadministratie (GBA), die momenteel bezig zijn met Kompas. Meer informatie: www.belastingdienst.nl en www.rdw.nl.

Mogelijke uitbreiding Kompas in Nederland

Het laatste nieuws is dat Tilburg een voorwaardelijke goedkeuring heeft van de Landelijke Structuurgroep Interventie (LSI) om een soortgelijk project als Kompas op te starten. Daarnaast zijn er gesprekken gaande met Dordrecht. Belangstelling is getoond door RCF Gelderland/Flevoland en RCF Utrecht.

Colofon

Uitgave

Project Kompas.

Perscontacten

Er is brede persaandacht voor Kompas. Onder meer het Noordhollands Dagblad en RTV Noord-Holland berichten regelmatig over de huisvestings-situatie van arbeidsmigranten. Kompas zoekt ook zelf actief de pers. Met persberichten en interviews. Binnen Kompas zijn afspraken gemaakt over afhandeling van contacten met pers. Deze lopen via de afdeling Communicatie van gemeente Medemblik.

Contactpersoon: Bert Jansen

E: bert.jansen@medemblik.nl

T: 0229 – 856 000.

De volgende nieuwsbrief van Kompas verschijnt kort na de komende zomer. Gratis abonneren op de nieuwsbrief kan via bert.jansen@medemblik.nl. U ontvangt dan ook eerdere nieuwsbrieven.

Meer weten?

Neemt u dan contact op met onze contactpersoon, André Dekker projectleider Kompas, RCF Noord-Holland Kenniscentrum Handhaving.

E: andre.dekker@dwi.amsterdam.nl

T: 06 – 53 59 77 92.

Grafische vormgeving

Buro 19 B.V.

Wat is Kompas?

Sinds medio 2009 is er in oostelijk West-Friesland sprake van Kompas, een bestuurlijk interventieproject rond huisvesting van arbeidsmigranten. De gemeenten Medemblik, Enkhuizen, Drechterland, Hoorn en Stede Broec trekken samen op met partijen als Belastingdienst, UWV, Arbeidsinspectie, SVB en SIOD. RCF Noord-Holland, Kenniscentrum Handhaving, levert de projectleider voor het interventieproject Kompas. September vorig jaar startte een interventie-team met controles bij verblijfslocaties voor arbeidsmigranten, waarvan het vermoeden bestaat dat daar illegaal wordt gehuisvest. Voorop staat dat de huisvesting moet passen binnen de wettelijke kaders. Net als het feit dat arbeidsmigranten recht hebben op humane huisvesting.

Naast handhaving op illegale huisvestingsvormen wordt ook gekeken naar zaken als verplichting tot registratie in het GBA, gemeentebelasting, onrechtmatig voeren van een buitenlands kenteken en reïntegratie. Naar schatting zijn in oostelijk West-Friesland zo'n tien- tot twaalfduizend arbeidsmigranten actief. Deze werken voor een deel binnen land- en tuinbouw en in distributiecentra. Hun huisvesting is al jarenlang een probleem. Er is regelmatig sprake van misstanden; te veel mensen die in een pand verblijven, dat vaak ook geen bestemming heeft voor deze vorm van wonen.

Een stuurgroep, bestaande uit bestuurders vanuit deelnemende gemeenten en managers van landelijke partijen, zorgt voor aansturing. Voorzitter is Theo van Eijk, waarnemend burgemeester van Medemblik. Kompas bestaat verder uit twee projectgroepen: Handhaving en Voorzieningen. Bestuurlijke trekkers hiervan zijn Jan Baas (Enkhuizen) en Sjon Wagenaar (Drechterland). Handhaving richt zich op de controletaak en het ontwikkelen van een zo effectief mogelijk handhavingstraject. Voorzieningen gaat gezamenlijk met werkgevers(organisaties) en woningcorporaties afspraken maken over informatieuitwisseling en het realiseren van alternatieve huisvestingsmogelijkheden.

Planning

Voorlopig gaan de controles nog even door. Tot en met januari 2013 blijft het interventieteam actief. De planning ziet er als volgt uit:

September 2010 – maart 2011:

Controles huisvestingssituaties interventieteam.

December 2010 – maart 2011:

Eventuele start controles bij bedrijven en uitzendbureaus.

December 2011 – mei 2012:

Eventuele hercontroles huisvestingssituaties.

Januari 2013:

Afronding en eindrapportage.